

Sygn. akt I ACa 99/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 lipca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Ochalska - Gola (spr.)

Sędziowie: SA Krystyna Golinowska

SO del. Jacek Świerczyński

Protokolant: st. sekr. sąd. Jacek Raciborski

po rozpoznaniu w dniu 8 lipca 2015 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Spółki Akcyjnej w Ł.**

przeciwko **Wojewódzkiemu Szpitalowi (...) w Z.**

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 1 grudnia 2014 r. sygn. akt I C 546/14

1. oddała apelację;

2. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej w Ł. na rzecz Wojewódzkiego Szpitala (...) w Z. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 99/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 1 grudnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Łodzi, w sprawie z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w Ł. przeciwko Wojewódzkiemu Szpitalowi (...) w Z. o zapłatę, oddalił powództwo (pkt 1), zasądając od powódki na rzecz pozwanego kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 2).

Powyższe rozstrzygnięcie zostało wydane na podstawie ustaleń, które

Sąd Apelacyjny w całości podzielił i przyjął za własne. Z ustaleń tych wynikało, że do przedmiotu działalności (...) Spółki Akcyjnej w Ł. należy – jak wynika z zapisu w Krajowym Rejestrze Sądowym – m.in. „pozostała finansowa działalność usługowa, gdzie indziej niesklasyfikowana, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych”, natomiast celem działania pozwanego – jak również wynika z zapisu w rejestrze stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej prowadzonego – jest prowadzenie działalności leczniczej polegającej na udzielaniu świadczeń zdrowotnych oraz zapobieganie powstawania chorób.

Wojewódzki Szpital (...) w Z., jako zamawiający zawarł w dniu 14 maja 2012 r. z I. sp. o.o. w W., jako wykonawcą umowę dostawy endoprotez cementowych i bezcementowych stawu kolanowego i biodrowego, cementu kostnego oraz taśm poliestrowych do stabilizacji uszkodzeń więzadłowych. W § 7 umowy strony wyłączyły możliwość zbycia wierzytelności przysługujących wykonawcy z tytułu tej umowy oraz dokonywania przez osoby trzecie czynności faktycznych i prawnych dotyczących tej wierzytelności bez uprzedniej pisemnej zgody zamawiającego. Nadto strony postanowiły, że czynność prawna mająca na celu zmianę wierzyciela może nastąpić zgodnie z art. 54 ust. 5 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej.

W dniu 4 czerwca 2013 r. między tymi samymi stronami zawarta została kolejna umowa dostawy endoprotez cementowych i bezcementowych stawu kolanowego i biodrowego, cementu kostnego oraz taśm poliestrowych do stabilizacji uszkodzeń więzadłowych. W § 7 tej umowy również postanowiono, że wyłączona jest możliwość zbycia wierzytelności przysługujących wykonawcy z tytułu tej umowy oraz dokonywania przez osoby trzecie czynności faktycznych i prawnych dotyczących tej wierzytelności bez uprzedniej pisemnej zgody zamawiającego, a czynność prawna mająca na celu zmianę wierzyciela może nastąpić zgodnie z art. 54 ust. 5 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej. Przedmiotowe umowy były realizowane przez wykonawcę.

W dniu 2 listopada 2012 r. (...) Sp. z o.o. w W. zawarła ze spółką (...) umowę o współpracy w zakresie zarządzania płynnością. Na podstawie tej umowy powódka poręczyła istniejące i niewymagalne, jak również przyszłe zobowiązania szpitala wymienionych w załączniku nr 1 do umowy, w tym również pozwanego Szpitala, do górnej granicy określonej w tej umowie wynoszącej 10.000.000 zł (§ 1 ust. 4 umowy), przy czym poręczenie objęło zarówno zobowiązania z tytułu należności głównych, jak i odsetek. Strony umowy ustaliły, że dostawca będzie przekazywał spółce (...) zestawienia wszystkich faktur VAT, wystawionych w danym miesiącu kalendarzowym w sposób określony w umowie (§ 1 ust. 6 umowy). W sposób określony w umowie powodowa spółka miała być zawiadamiana o niewywiązaniu się pozwanego Szpitala ze swojego zobowiązania

wobec dostawcy. W terminie 14 dni od dnia tego zawiadomienia, powódka zobowiązała się dokonać zapłaty na rzecz dostawcy poręczonego zobowiązania, powiększonego o należne odsetki ustawowe naliczone od daty wymagalności zobowiązań Szpitala do dnia zapłaty (§ 3 ust. 2 umowy).

W umowie dostawca zapewniał poręczyciela, że wszystkie wierzytelności są bezsporne, nieprzedawnione, niezmodyfikowane przez jakąkolwiek czynność prawną, nieobciążone żadnym prawem, nieobjęte postępowaniem upadłościowym i egzekucyjnym. Zapewniał również, że wierzytelności nie podlegają potrąceniu, ani innym zarzutom dopuszczalnym do podniesienia przez dłużnika, nie podlegają też zajęciu w trybie właściwych przepisów (§ 1 ust. 7 umowy). O zawarciu umowy poręczenia oraz poręczeniu zobowiązań Szpitala przez powódkę pozwany został poinformowany odrębnymi pismami.

Pozwany Szpital nie płacił dostawcy należności wynikających z dostarczanych towarów. Zgodnie z zawartą umową powodowa Spółka przekazywała dostawcy zestawienia faktur objętych poręczeniem.

Powódka kilkakrotnie przekazała pozwanemu Szpitalowi informacje o fakturach objętych poręczeniem. Wskazała, że były to faktury: z dnia 7 lutego 2013 r. nr (S)FS - 802/13, z dnia 28 lutego 2013 r. nr (S)FS - (...), z dnia 8 marca 2013 r. nr (S)FS - (...), z dnia 18 marca 2013 r. nr (S)FS - (...), z dnia 13 czerwca 2013 r. nr (S)FS - (...), z dnia 19 czerwca 2013 r. nr (S)FS - (...), z dnia 27 czerwca 2013 r. nr (S)FS - (...), z dnia 9 lipca 2013 r. nr (S)FS - (...), z dnia 15 lipca 2013 r. nr (S)FS - (...), z dnia 22 lipca 2013 r. nr (S)FS - (...), z dnia 23 lipca 2013 r. nr (S)FS - (...), z dnia 7 sierpnia 2013 r. nr (S)FS - (...), z dnia 8 sierpnia 2013 r. nr (S)FS - (...), z dnia 14 sierpnia 2013 r. nr (S)FS - (...), z dnia 26 sierpnia 2013 r. nr (S)FS - (...).

Pozwany Szpital nie uregulował należności z tych faktur. Powódka, w wykonaniu swego zobowiązania wynikającego z umowy poręczenia, spłacała za pozwanego kwoty należności głównych wynikające z przedstawianych jej przez dostawcę faktur, powiększone o odsetki naliczone od daty wymagalności do dnia spłaty zobowiązań Szpitala przez spółkę (...), a następnie pomniejszone o należną powódce prowizję.

Powódka spłaciła na rzecz dostawcy za pozwany Szpital w dniu 16 kwietnia 2013 r. kwotę 5.265,81 zł, w dniu 24 kwietnia 2013 r. kwotę 5.584,95 zł, w dniu 24 września 2013 r. kwotę 48.870 zł, w dniu 7 października 2013 r. kwotę 5.265,81 zł, w dniu 15 października 2013 r. kwotę 5.265,81 zł, w dniu 14 listopada 2013 r. kwotę 4.999,86 zł oraz w dniu 29 listopada 2013 r. kwotę 5.265,81 zł. Za każdym razem powódka informowała pozwanego o zapłacie, wzywając go jednocześnie do dobrowolnej zapłaty należności. O spłacie zobowiązań przez powodową spółkę Szpital informowany był również przez dostawcę.

W związku ze wszystkimi wpłatami na rzecz (...) Sp. z o. o. w W. powodowa spółka dochodzi od pozwanego Szpitala następujących kwot:

- kwoty 81.324 zł tytułem należności głównej
- oraz kwoty 5.942,80 zł tytułem odsetek ustawowych naliczonych od tej należności na dzień 4 marca 2014 r.

Pozwany Szpital w ramach prowadzonej przez siebie działalności nabywał również towary od (...) Sp. z o. o. w O..

W dniu 10 stycznia 2013 r. (...) Sp. z o. o. w O. zawarła z (...) S.A. w Ł. umowę o współpracy w zakresie obsługi wierzytelności i udzielania poręczeń. Na mocy przedmiotowej umowy powódka poręczyła istniejące i niewymagalne, jak również przyszłe zobowiązania zakładów wymienionych w załączniku nr 1 do umowy - między innymi pozwanego Szpitala - do górnej granicy określonej w tej umowie, wynoszącej 4.500.000 zł, przy czym poręczenie obejmowało wyłącznie zobowiązania zakładów z tytułu należności głównych wraz z odsetkami (§ 1 ust. 3 oraz § 1 ust. 4 umowy). Strony umowy ustaliły, że dostawca (...) sp. z o.o.) będzie przekazywał spółce (...) zestawienia wszystkich faktur VAT, wystawionych w danym miesiącu kalendarzowym w sposób określony w umowie (§ 1 ust. 6 umowy). W sposób określony w umowie powodowa spółka miała być zawiadamiana o niewywiązaniu się pozwanego Szpitala ze swojego zobowiązania wobec (...) Sp. z o. o. i powódka w terminie 14 dni od zawiadomienia zobowiązała się dokonać zapłaty poręczonego zobowiązania na rzecz dostawcy (§ 3 ust. 2 umowy).

W umowie dostawca zapewniał poręczyciela, że wszystkie wierzytelności są bezsporne, nieprzedawnione, niezmodyfikowane przez jakąkolwiek czynność prawną, nieobciążone żadnym prawem, nieobjęte postępowaniem upadłościowym i egzekucyjnym. Zapewniał również, że wierzytelności nie podlegają potrąceniu, ani innym zarzutom dopuszczalnym do podniesienia przez dłużnika, nie podlegają też zajęciu w trybie właściwych przepisów (§ 1 ust. 7 umowy). O zawarciu umowy o współpracy w zakresie obsługi wierzytelności i udzielania poręczeń oraz poręczeniu zobowiązań Szpitala przez powódkę pozwany został poinformowany odrębnymi pismami.

W wykonaniu zobowiązania wynikającego z wyżej wymienionej umowy powódka przekazała dostawcy zestawienie poręczonych faktur z dnia 6 września 2013 r. obejmujące faktury VAT nr (...) z dnia 8 lipca 2013 r. oraz nr (...) z dnia 26 lipca 2013 r.

Pozwany Szpital nie zrealizował swoich zobowiązań względem (...) sp. z o.o. wynikających z faktur VAT nr (...) z dnia 8 lipca 2013 r. oraz nr (...) z dnia 26 lipca 2013 r. Powódka w wykonaniu swojego zobowiązania wynikającego z umowy poręczenia w dniu 11 września 2013 r. spłaciła za pozwanego kwotę należności głównej wynikającej z w/w faktur powiększoną o należne na dzień spłaty odsetki ustawowe. Wskazana kwota została pomniejszona o należną powódce prowizję operacyjną, w konsekwencji czego na rachunek dostawcy została uiszczona z tego tytułu łącznie kwota 1.490,51 zł.

Tego samego dnia pozwany został poinformowany o spłacie zobowiązań przez spółkę (...). W piśmie powódki informującym o spłacie zobowiązania zawarte zostało oświadczenie o wstąpieniu w prawa zaspokojonego wierzyciela do wysokości dokonanej zapłaty i wezwanie pozwanego do uiszczenia zaległości.

Powódka tytułem należności głównej dochodziła kwoty 1.516,29 zł oraz naliczyła odsetki ustawowe od powyższej kwoty głównej na dzień 4 marca 2013 r. w wysokości 111,61 zł.

Pozwany Szpital w dniu 5 lutego 2014 r. uiszczył na rzecz (...) sp. z o.o. kwotę 196,80 tytułem zapłaty za fakturę (...).

W rozważaniach Sąd Okręgowy wskazał, że powodowa Spółka zawarła z wierzycielami pozwanego ((...) sp.z o.o. w W. oraz (...) sp. z o.o. w O.) umowy, w ramach których - jako poręczyciel - zobowiązała się spłacić długi pozwanego, na wypadek nie spłacenia go przez pozwanego Szpitala, do wysokości z góry określonego limitu poręczenia, którego nie przekroczyła kwota ostatecznie spłaconych zobowiązań na rzecz każdego z wierzycieli. Zdaniem Sądu Okręgowego udzielenie przez powódkę na podstawie powyższych umów poręczenia wierzycielom pozwanego było czynnością prawną należącą do grupy czynności określonych w art. 54 ust. 5 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej, mających na celu zmianę wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, dla których ważności wymagana jest zgoda podmiotu tworzącego taki zakład (w tej sprawie Województwa (...)). Sąd Okręgowy stanął również na stanowisku, że umowom tym nie przyświecał w pierwszej kolejności cel poręczenia w postaci stworzenia stanu zabezpieczenia dla wierzycieli z.o.z., tylko cel komercyjny, objęty interesem ekonomicznym powódki. Poręczenia będące przedmiotem wskazanych umów zostały bowiem udzielone odpłatnie przez powódkę będącą przedsiębiorcą działającym na tzw. rynku wierzycielności. Powódka pobierała stosowną prowizję od udzielonego poręczenia, a odsetki za opóźnienie ze spłaceniem należności subrogacyjnej stanowiły jej dodatkowy dochód. Poręczeniem obejmowano przy tym każdorazowo wierzycielności pewne (bezsporne, nieprzedawnione, nieobciążone żadnym prawem, nieobjęte postępowaniem upadłościowym i egzekucyjnym). Mając natomiast na uwadze, że poręczeniem były obejmowane wierzycielności z.o.z., które „nie podlegają potrąceniu ani innym zarzutom dopuszczalnym do podniesienia wobec dłużnika”, nie budziło wątpliwości Sądu Okręgowego, że powódka, jako poręczyciel liczyła przede wszystkim na nabycie spłaconej wierzycielności (art. 518 § 1 pkt. 1 k.p.c.) i nie była zainteresowana podejmowaniem żadnej obrony przed roszczeniem zgłaszanym przez wierzyciela z.o.z. Nabytą w wyniku spłaty wierzycielność powódka mogła zatem traktować jako swoistą inwestycję kapitałową. Sąd pierwszej instancji zauważył także, że za pośrednictwem umowy

o zarządzaniu płynnością i umowy poręczenia podmioty zawierające te umowy dążyły do obejścia ustawowego wymogu uzyskania zgody, o jakiej mowa

w art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej. Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy uznał, że skoro poręczenie udzielone przez powódkę wierzycielom pozwanego z.o.z. było w istocie czynnością mającą na celu zmianę wierzyciela w rozumieniu art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej i zostało udzielone bez wymaganej tym przepisem zgody, było nieważne w sposób uzasadniający oddalenie powództwa i orzeczenie o kosztach procesu w związku z zasadą odpowiedzialności za jego wynik (art. 98 k.p.c.).

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wywiodła powódka, zaskarżając go w całości i podnosząc następujące zarzuty:

1. naruszenia prawa materialnego, tj.:

- art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 53 ust. 6 i 7 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej oraz art. 54 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej poprzez zastosowanie wskazanych przepisów w sytuacji, gdy zawarte przez powódkę umowy, nie stanowią czynności prawnych mających na celu zmianę wierzyciela, o których mowa w art. 54 ust. 5 w/w ustawy i jako takie dla swej ważności nie wymagały uzyskania przez strony tychże czynności zgody organu założycielskiego,

- art. 405 k.c. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy stan faktyczny niniejszej sprawy wypełniał hipotezę oraz dyspozycję wskazanej normy prawnej oraz obligował Sąd I instancji do zasądzenia dochodzonego roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, który to przepis stanowił alternatywną podstawę prawną do zasądzenia dochodzonej pozwem kwoty,

2. naruszenia prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy, tj.:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego w sposób pobieżny i sprzeczny z zasadami logicznego rozumowania,

- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia oraz przyczyn wydania rozstrzygnięcia oddalającego powództwo.

W konkluzji skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanego kwoty 87.348,38 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty wraz z kosztami procesu za I instancję według norm przepisanych, a także o zwrot kosztów postępowania apelacyjnego.

Pozwany w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja, ograniczona w istocie do kwestii interpretacji prawa materialnego na tle przywołanych w niej przepisów Kodeksu cywilnego oraz wskazanych ustaw, jako nie zawierająca jakichkolwiek argumentów mogących spowodować oczekiwaną korektę zaskarżonego wyroku, podlegała oddaleniu.

Chociaż skarżąca zawarła w apelacji zarzut obrazy prawa procesowego, sprowadzający się do naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów (art. 233

§ 1 k.p.c.), nie oddała jego istoty i nie przybliżyła Sądowi Apelacyjnemu, w czym upatruje tylko hasłowo zaznaczonej nieprawidłowości. W argumentacji tego zarzutu zabrakło nie tylko wskazania dowodów, które zostały wadliwie ocenione, czy określenia reguł logicznego rozumowania, bądź zwykłego doświadczenia życiowego, którym uchybiono, ale także tych elementów materiału dowodowego, które Sąd Okręgowy - w ocenie skarżącego - pominął wydając zaskarżony wyrok. Z tych też względów omawiany zarzut, jako uderzający raczej w wywiedzione przez Sąd Okręgowy wnioski, aniżeli w poczynione ustalenia faktyczne, był bezzasadny i nie wymaga dalszej wnikliwej analizy, zwłaszcza wobec dominującego charakteru podniesionych w apelacji zarzutów natury materialnoprawnej. Niemniej jednak podkreślenia wymaga, że próba podważenia za pomocą analizowanego zarzutu dokonanej przez Sąd Okręgowy wykładni oświadczenia woli zawartego w umowach łączących skarżącą z wierzycielami pozwanego ((...) sp. z o.o. w W. oraz (...) sp. z o.o. w O.) była bezskuteczna, skoro wykładnia nie należy do procesu dowodzenia, ani do procesu oceny dowodów, stanowiąc wyłącznie element stosowania prawa materialnego.

Nie można było również przyjąć – mimo przywołanego w apelacji zarzutu - że uzasadnienie zaskarżonego wyroku zostało sporządzone z naruszeniem rygorów płynących z art. 328 § 2 k.p.c. Przypomnieć wypada, że zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem, uzasadnienie wyroku wyjaśnia przyczyny, dla jakich orzeczenie zostało wydane, jest sporządzane już po wydaniu wyroku, a zatem wynik sprawy nie zależy od tego, jak napisane zostało uzasadnienie i czy zawiera ono wszystkie wymagane elementy. Z tych przyczyn zarzut naruszenia przepisu art. 328 § 2 k.p.c. może być usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych okolicznościach, w których treść uzasadnienia orzeczenia sądu całkowicie uniemożliwia dokonanie oceny toku wywodu, który doprowadził do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (tak SN w wyroku z dnia 2 marca 2011 r. w sprawie II PK 202/10, LEX nr 817516; w wyroku z dnia 7 stycznia 2010 r. w sprawie II UK 148/09, LEX nr 577847). W rozpatrywanej sprawie analiza uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego wskazuje, iż zawiera ono elementy konstrukcyjne wymagane przez art. 328 § 2 k.p.c. i umożliwia odtworzenie procesu stosowania prawa, a zatem w pełni poddaje się kontroli instancyjnej, co czyni niezasadnym omawiany zarzut apelacji.

Fiasko zarzutów naruszenia prawa procesowego sprawia, że dalsze rozważania Sądu Apelacyjnego koncentrują się wokół kwestii oceny charakteru spornych umów, jakie spółka (...) zawarła z wierzycielami pozwanego w ustalonych okolicznościach sprawy. Sąd Apelacyjny, wbrew odmiennym zapatrywaniom skarżącej, nie dostrzega wadliwości oceny wyrażonej w tym zakresie przez Sąd Okręgowy, a co więcej w pełni aprobuje pogląd o nieważności tych umów, jako sprzecznych z bezwzględnie obowiązującymi przepisami art. 54 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o

działalności leczniczej (Dz.U.2015.618 j.t.). Wszak przedstawione stanowisko i wydane na jego podstawie orzeczenie Sądu Okręgowego wpisuje się w utrwalony już nurt orzecznicy Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, które w tożsamy sposób dokonują wykładni powyższych przepisów przyjmując, że przewidziane w nich pojęcie „czynności prawnej mającej na celu zmianę wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej” należy traktować szeroko z uwzględnieniem założeń ustawy. Brak sprecyzowania rodzaju tych czynności nie mógł prowadzić – mimo oczekiwań skarżącej - do wykluczenia z ich zakresu umowy poręczenia, którą stanowiła w istocie każda z umów zawartych przez spółkę (...) w dniu 2 listopada 2012 r. oraz w dniu 10 stycznia 2013 r., gdyż zamiarem ustawodawcy nie było stworzenie zamkniętego katalogu wspomnianych czynności, lecz ogólne wskazanie na takie czynności prawne z punktu widzenia ich jurydycznego celu, przewidywanego przez strony czynności, niezależnie od samych etapów jego osiągnięcia.

Od momentu pojawienia się w porządku prawnym analizowanego sformułowania, które pierwotnie zawierała obowiązująca do dnia 1 lipca 2011 r. ustawa o zakładach opieki zdrowotnej (dalej: u.z.o.z.), w judykaturze Sądu Najwyższego wypracowane zostało stanowisko, zgodnie z którym art. 53 ust. 6 u.z.o.z. ze względu na skutek subrogacji określony w art. 518 § 1 pkt 1 k.c. obejmował także poręczenie udzielone za zobowiązania zakładu opieki zdrowotnej, wobec czego poręczenie to wymagało zgody organu założycielskiego zakładu, a w razie jej braku było nieważne (wyrok SN z dnia 6 czerwca 2014 r., I CSK 428/13, OSNC 2015, nr 4, poz. 53; z dnia 19 listopada 2014 r., II CSK 9/14, niepubl.; z dnia 6 lutego

2015 r., II CSK 319/14, niepubl.; z dnia 6 lutego 2015 r., II CSK 238/14 niepubl.). Pogląd ten odniesiono następnie do art. 54 ust. 5 obecnie obowiązującej ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej. Aktualna, utrwalona wykładnia analizowanego przepisu nie pozostawia zatem wątpliwości co do tego, że poręczenie udzielone za zobowiązania zakładu opieki zdrowotnej należy pochylić za należące do kategorii „czynności prawnej mającej na celu zmianę wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej” w rozumieniu przywołanego przepisu, a więc także co do tego, że dla jego ważności zachodzi wymóg udzielenia zgody przez organ założycielski takiego zakładu (wyrok SN z dnia 9 stycznia 2015 r., V CSK 111/14, Lex nr 1622337 oraz z dnia 18 lutego 2015 r., I CSK 110/14, Lex nr 1646027).

W konsekwencji Sąd Apelacyjny doszedł do wniosku, że umowy poręczenia, jakie spółka (...) zawarła z wierzycielami pozwanego, podlegały przepisowi art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej oraz wskazanym w niej rygorom dotyczącym zgody organu założycielskiego z.o.z. Pomimo tego, że bezpośrednio nie wywoływały one skutku w postaci zmiany wierzyciela, objęte były zamiarem jego wywołania. Nie sposób bowiem uznać, że na tle ustalonych okoliczności sprawy spółka (...) poprzez zawarcie przedmiotowych umów zmierzała tylko do stworzenia stanu zabezpieczenia dla wierzycieli pozwanego Szpitala, zwłaszcza że udzielała poręczenia w sposób odpłatny za wierzycieli bezsporne, co do których dłużnikowi nie przysługiwały żadne zarzuty, nie była zainteresowana podejmowaniem jakiegokolwiek obrony przed roszczeniami zgłaszanymi przez wierzycieli z.o.z. i obrony tej realnie nie podejmowała. Okoliczności te w pełni uzasadniają pogląd Sądu pierwszej instancji o nastawieniu powodowej Spółki w pierwszej kolejności na nabycie spłaconej wierzycielności, a więc na zmianę wierzyciela. Sporne umowy, z których powódka wywodzi swoje roszczenia, nie zostały poprzedzone zgodą organu założycielskiego z.o.z., czego apelująca nawet nie zakwestionowała, ich nieważność należało zatem uznać za naturalną konsekwencją naruszenia art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej, skutkującą niemożnością uwzględnienia powództwa wytoczonego w niniejszej sprawie.

W konsekwencji przywołany w apelacji zarzut naruszenia art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 54 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej, jest całkowicie bezzasadny, a uzasadnienie apelacji nie dostarcza jurydycznej argumentacji przekonującej o dopuszczalności odmiennej wykładni powołanych przepisów. Jedynie na marginesie wypada zauważyć, iż w rozpatrywanej sprawie, z uwagi na datę zawarcia spornych umów z dostawcami pozwanego Szpitala, przepisy ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej w ogóle nie znajdowały zastosowania, a zatem Sąd Okręgowy w żaden sposób nie mógł uchybić treści art. 53 ust. 6 i 7 powołanej ustawy.

Trafności rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku nie mógł także podważyć podniesiony w apelacji zarzut obrazy art. 405 k.c., zwłaszcza że dopuszczalność jego zgłoszenia dopiero na etapie postępowania apelacyjnego była wątpliwa z punktu widzenia zakazu ustanowionego w przepisie art. 383 k.p.c. Nie sposób bowiem pominąć, że

powódka w postępowaniu przed Sądem Okręgowym konsekwentnie wywodziła swoje roszczenia wyłącznie z umów łączących ją z kontrahentami pozwanego i nie wskazywała na żadną alternatywną podstawę faktyczną i prawną swego żądania, mimo tego, że kwestia ważności wskazanych czynności prawnych była kwestionowana przez stronę pozwaną. W judykaturze prezentowany jest pogląd, że niedopuszczalna jest zmiana żądania pozwu, dokonana dopiero w postępowaniu apelacyjnym, polegająca na wyeksponowaniu nowego uzasadnienia zgłoszonego żądania, wynikającego z powołania się na przesłanki innego przepisu prawa materialnego, wskazanego jako nowa podstawa materialnoprawna dochodzonego roszczenia (wyrok SA w Warszawie z dnia 27 lutego 2014 r., I ACa 1306/14, Lex nr 1663083). Dla Sądu Apelacyjnego powyższe oznaczało konieczność oddalenia apelacji już z tej przyczyny, że kwestia bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego, poruszona po raz pierwszy zarzutem apelacyjnym, nie stanowiła przedmiotu orzekania Sądu pierwszej instancji (por. postanowienie SN z dnia 9 maja 2014 r., I PZ 3/14, Lex nr 1475233). Nie można również pominąć, że w tych przypadkach, w których judykatura i piśmiennictwo dopuszcza orzekanie na podstawie art. 405 k.c. w sytuacji nieważności czynności prawnej, która stanowiła pierwotną podstawę żądania, akcentowana jest konieczność zachowania tożsamości podstawy faktycznej żądania (per analogiam wyrok SN z dnia 1 grudnia 2010 r., I CSK 64/10, Lex nr 811813). Tymczasem w niniejszej sprawie tożsamości między treścią podstawy faktycznej żądania zamieszczonego w pozwie i żądania, z którym powódka wystąpiła w postępowaniu apelacyjnym w oparciu o art. 405 k.c. zabrakło. Powodowa Spółka nie wskazywała bowiem w toku postępowania przed Sądem Okręgowym na tego rodzaju przesłanki faktyczne, świadczące o istnieniu zubożenia po jej stronie i wzbogacenia po stronie pozwanego, czy przesunięcia korzyści kosztem majątku zubożonego, skoro bezpośrednim beneficjentem owego przesunięcia pozostawały podmioty trzecie tj. dostawcy pozwanego, a pozwany Szpital nadal regulował swoje należności bezpośrednio na rzecz dostawców, którzy owe świadczenia częściowe przyjmowali (vide polecenia przelewów k 195 -197).

Niezależnie od powyższego, przepis art. 405 k.c. nie mógł stanowić podstawy orzekania przez Sąd Apelacyjny z uwagi treść art. 5 k.c. Analizując zachowanie apelującego nie można pominąć, że powodowa Spółka doprowadziła do zawarcia z wierzycielami pozwanego umów bez koniecznej zgody organu założycielskiego z.o.z. w celu obejścia istniejącego w tym zakresie wymogu, czego skutkiem była ich nieważność. Stąd też powoływanie się na tego rodzaju sytuację, którą strona powodowa spowodowała własnymi celowymi działaniami i czynienie z niej źródła roszczeń, należało uznać za sprzeczne ze społeczno - gospodarczym przeznaczeniem powstałego po stronie powódki ewentualnego roszczenia o zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia oraz z zasadami współżycia społecznego.

Jak zaznaczył Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z dnia 6 maja 2015 r. w sprawie sygn. I ACa 315/15, powodowa Spółka byłaby w korzystniejszej sytuacji przy przyjęciu, że czynność prawna, na podstawie której wstąpiła w prawa zaspokojonego wierzyciela jest nieważna z uwagi na brak zgody organu założycielskiego Szpitala, gdyż realizacja roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia nie byłaby zależna od takiej zgody, która dotyczy tylko czynności prawnych. Konstrukcja ta mogłaby zatem służyć obejściu bezwzględnie obowiązujących przepisów ustawy o działalności leczniczej.

W tym stanie rzeczy zarzuty podniesione przez skarżącą, jako wyraz polemiki z prawidłowymi ustaleniami i wnioskami Sądu Okręgowego, nie zasługiwały na uwzględnienie, prowadząc do oddalenia apelacji również w zakresie kwestionującym zawarte w zaskarżonym wyroku rozstrzygnięcie o kosztach procesu (art. 385 k.p.c.).

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., zasądzając od powódki na rzecz pozwanego kwotę 2.700 zł tytułem zwrotu wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego, obliczonego stosownie do w § 6 pkt 6 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 in principio rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t.).